

Ціна: 30 центів.

SONЯШНИК

The title 'SONЯШНИК' is rendered in large, bold, blue Cyrillic letters. It is set against a decorative background of red line art. At the top, two stylized birds are perched on a branch. Below them is a large sun with a textured, woven center and pointed rays. At the bottom, a decorative scrollwork border with a repeating geometric pattern frames the scene. A small signature 'лєб' is visible in the bottom right corner of the illustration.

РІК I.

ЛИСТОПАД — 1956 — NOVEMBER

Ч. 11

Михайло СТЕЛЬМАХ

ЧЕРЕЗ ЛІС—ПЕРЕЛІГ

Через ліс—переліг,
Сюди заєць забіг,
Утікав од лисиці,
Загубив рукавиці.

А ми вовни знайдем,
Рукавиці сплетем,
Подаруем зайцю —
Хай не мерзнуть пальці!

Вадим СВАРОГ

Ілюстрації Ю. Матушевського

ЗДИЙМИ СВОЇ ХВИЛІ, СЛАВУТО!

День минає і журяться тіні,
І співає бандура в садку
Про широкі степи в Україні
Про Дніпро — українську ріку,

Ту ріку, що несе свої хвилі
По вітчизні, далекій від нас, —
Там, де спить у високій могилі
Незабутній наш батько Тарас.

Лийся ж вільно, мов хвиля Дніпрова,
Наша пісня про рідний Дніпро,
Про квітчасті луги і діброви,
Про небес оксамитне шатро!

Повз козацького степу простори
У давно проминулі віки
Наш Дніпро аж до Чорного моря
Запорізькі носив байдаки,

А тепер Україна в неволі
Й він сердито гризе береги, —
Разом з нею він хоче на волю,
Разом з нею клене ворогів.

Вийся ж вільно, мов чайка дніпрова,
Наша пісня про рідний Дніпро,
Про степи і про роки грозові,
І пролиту в степах нашу кров!

Ти здійми свої хвилі, Славуто,
І ворожу навалу знеси,
Щоб вітчизна, з кайданів розкута,
Розвітала у вільній красі!

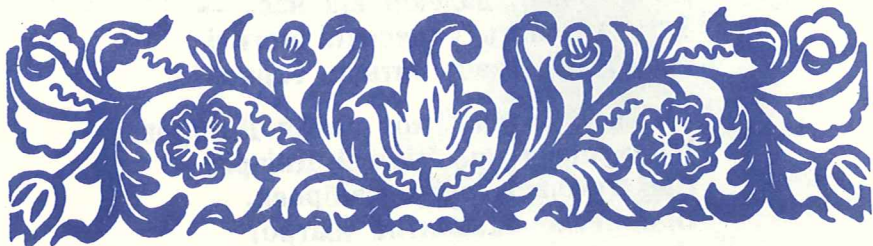
Наталя Забіла

Листопад.

Пада, пада, пада листя.
наступає Листопад.
Золоте скида намисто
ліс, садок і виноград.

Наче килим під ногами
жовкле листя шурхотить...
А вітри гудуть над нами
сонце в небі блискотить.

Тільки це не літнє сонце,
в ньому вже тепла нема.
І настирливо в віконце
стукотить до нас Зима.

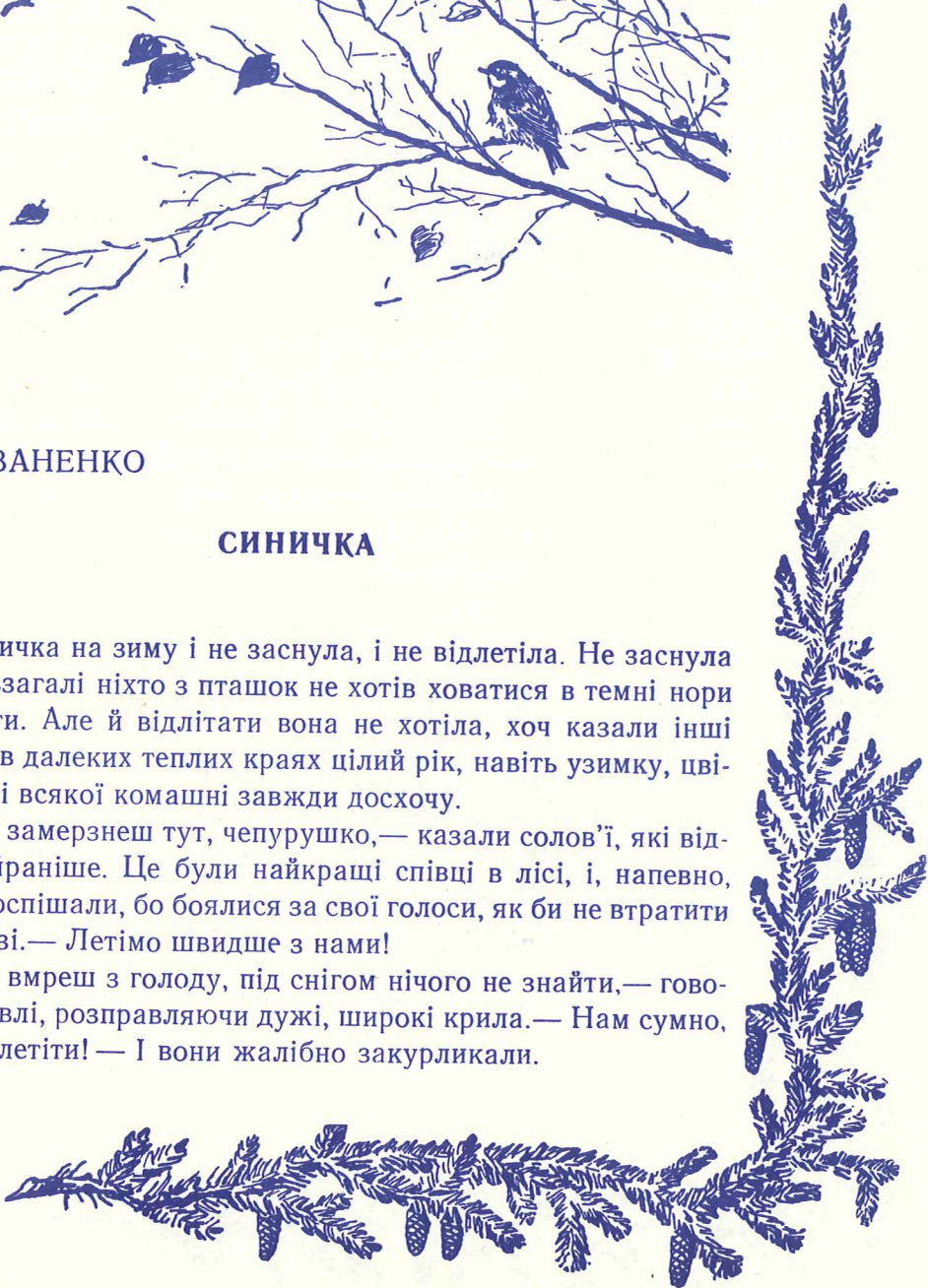
Оксана ІВАНЕНКО

СИНІЧКА

А синичка на зиму і не заснула, і не відлетіла. Не заснула тому, що взагалі ніхто з пташок не хотів ховатися в темні нори та засинати. Але й відлітати вона не хотіла, хоч казали інші птахи, що в далеких теплих краях цілий рік, навіть узимку, цвітуть квіти і всякої комашні завжди досхочу.

— Ти замерзнеш тут, чепурушко,— казали солов'ї, які відлітали найраніше. Це були найкращі співці в лісі, і, напевно, вони так поспішали, бо боялися за свої голоси, як би не втратити їх на морозі.— Летімо швидше з нами!

— Ти вмреш з голоду, під снігом нічого не знайти,— говорили журавлі, розправляючи дужі, широкі крила.— Нам сумно, але треба летіти! — І вони жалібно закурликали.

«Я маленька, мені небагато треба», подумала синичка.

— Нам набридає в одному місці,— заявили, збираючись в дорогу, граки.— Тепер ми летимо за кордон, а наші північні родичі прилетять сюди. Так вже ми, граки, виховані: влітку — вдома, взимку — мандрівка.

І вони, презирливо дивлячись на синичку, полетіли за кордон, а чужі граки з півночі, навпаки, прилетіли в наш ліс.

Синичка не розуміла, чому б і тим гракам не лишатися вдома, але, певне, вони були вже так виховані.

— Може, й тобі хочеться летіти? — спитала з острахом лісова яблунька, на гілках якої умостилася синичка.— Ах, як сумно, коли всі відлітають, коли йде сніг і вие хуртовина! Та нехай усі дерева скажуть тобі: синички ще ніколи не кидали нас, навіть у найлютіші морози... Але, звичайно, як хочеш...

— Ні, ні,— заспокоїла її синичка,— я нікуди не полечу від тебе. Адже зимували тут і тато, і мама, лишаяться брати і сестри. І дивись, скільки ще гостей налетіло з півночі зимувати в наш ліс... Мабуть, не така вже й страшна зима, як усі кажуть.— І вона застрибала на гілках, заглядаючи в усі щілинки, чи не заховався де-небудь якийсь черв'ячок чи гусінь, бо вона й хвилинки не могла посидіти без роботи.

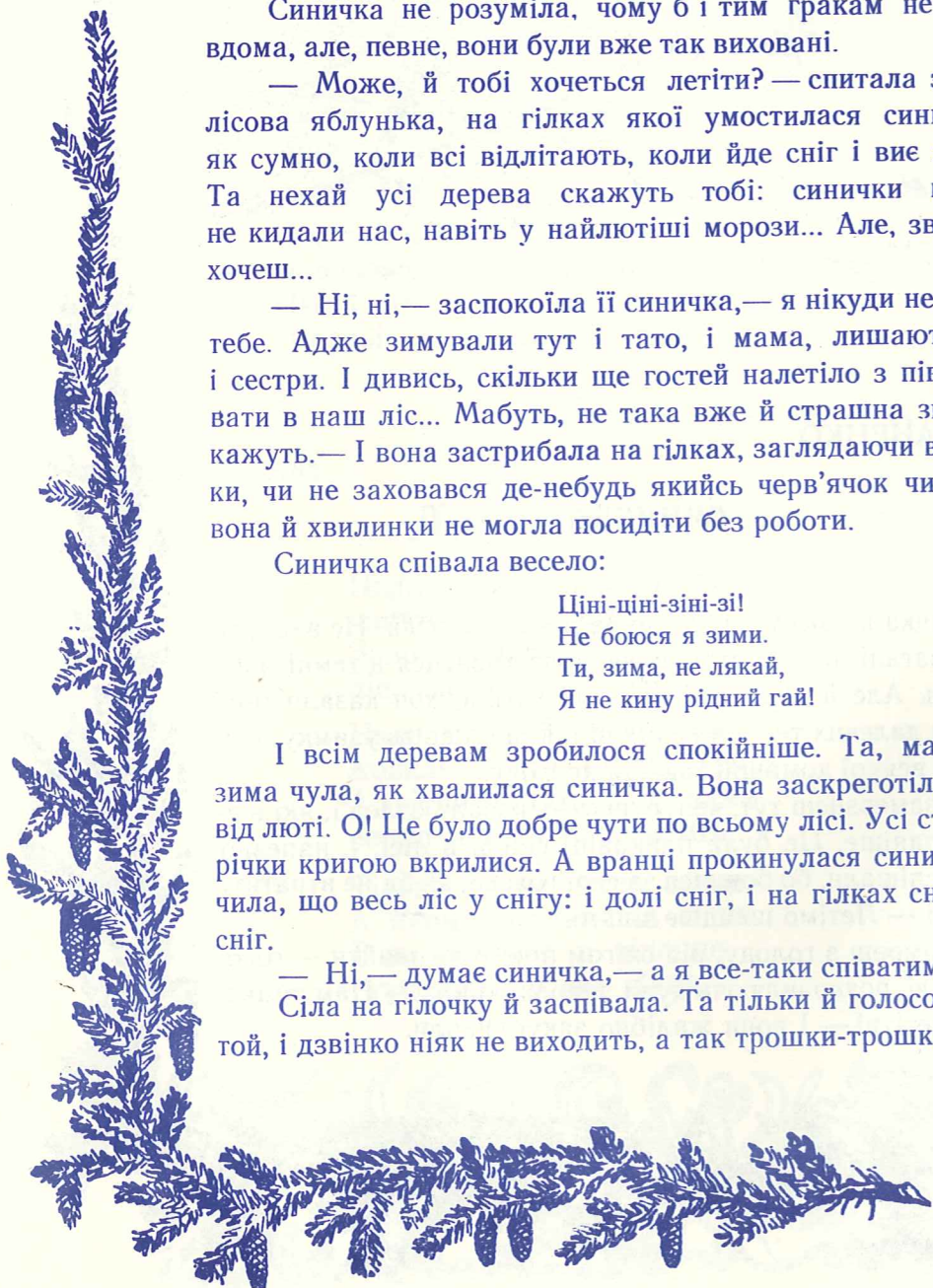
Синичка співала весело:

Ціні-ціні-зіні-зі!
Не боюся я зими.
Ти, зима, не лякай,
Я не кину рідний гай!

І всім деревам зробилося спокійніше. Та, мабуть, сама зима чула, як хвалилася синичка. Вона заскреготіла, зарипіла від люті. О! Це було добре чути по всьому лісі. Усі струмочки й річки кригою вкрилися. А вранці прокинулася синичка і побачила, що весь ліс у снігу: і долі сніг, і на гілках сніг — скрізь сніг.

— Ні,— думає синичка,— а я все-таки співатиму.

Сіла на гілочку й заспівала. Та тільки й голосок нібито не той, і дзвінко ніяк не виходить, а так трошки-трошки попискує:

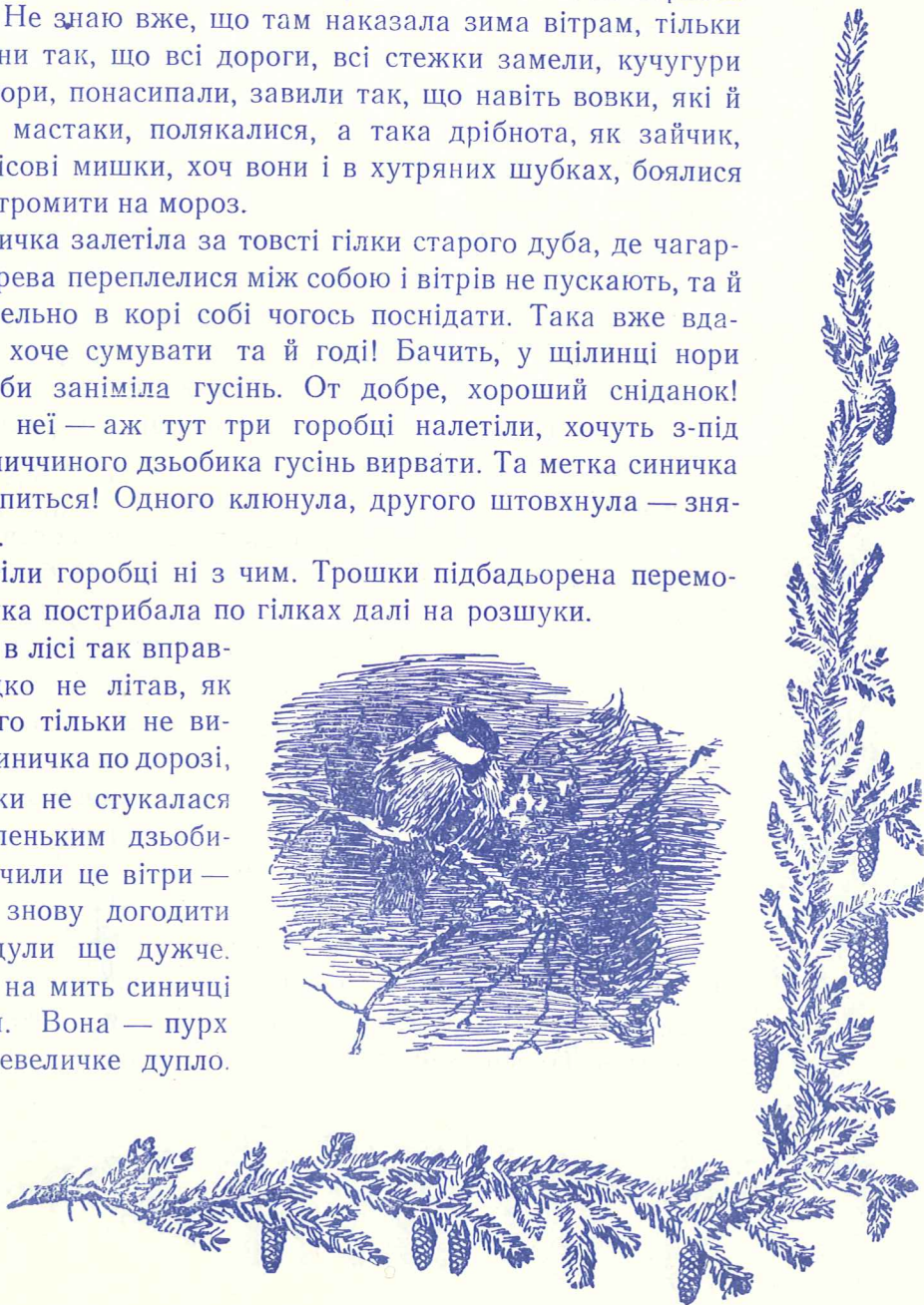
Пінь-пінь, ах-ах-ах!
Поховалось все в снігах,
Та мене він не злякає,
Я не кину свого гаю!

Полетіли вітри до зими, кажуть: усе вже снігом засипали, і навіть великі річки вже зупинилися, а от є така птичка-невеличка, синичкою зветься, ніяк покоритися зимі не хоче. Стрибає та й годі! Не знаю вже, що там наказала зима вітрам, тільки задули вони так, що всі дороги, всі стежки замели, кучугури снігу, як гори, понасипали, завили так, що навіть вовки, які й самі вити мастаки, полякалися, а така дрібнота, як зайчик, білочка, лісові мишки, хоч вони і в хутряних шубках, боялися й носа вистромити на мороз.

А синичка залетіла за товсті гілки старого дуба, де чагарники та дерева переплелися між собою і вітрів не пускають, та й шукає ретельно в корі собі чогось поспідати. Така вже владея — не хоче сумувати та й годі! Бачить, ущілинці нори лежить ніби заніміла гусінь. От добре, хороший сніданок! Тільки до неї — аж тут три горобці налетіли, хочуть з-під самого синиччиного дзьобика гусінь вирвати. Та метка синичка хіба поступиться! Одного клюнула, другого штовхнула — знялася бійка.

Полетіли горобці ні з чим. Трошки підбадьорена перемогою, синичка пострибала по гілках далі на розшуки.

Ніхто в лісі так вправно й швидко не літав, як вона. І чого тільки не виробляла синичка по дорозі, куди тільки не стукалася своїм маленьким дзьобиком! Побачили це вітри — захотіли знову догодити зимі і подули ще дужче. Треба хоч на мить синичці захватися. Вона — пурх в якесь невеличке дупло.

А то було білоччине дупло. Білочка лежала зіщулившись, зголоділа, замерзла. Може б, вона й схопила синичку, — коли голодний, то не дуже розбираєшся в їжі, — та синичка миттю вилетіла з дупла. Куди ж їй податись? Уже й вечір суне. Зимовий день короткий — вигляне сонце, та так, ніби й воно змерзло, — швидше ховається. Сіла синичка на сосну. Наїжилася, голівку в крильця ввібрала, сидить — пуховий м'ячик та й годі. Так і заснула.

Не спи, синичко, обережна будь: дивись — потихеньку підкрадається до тебе куниця, уже й лапу свою хитру простягла — от-от схопить. Та побачила стара сосна таке лихо, заворушила лапатим гіллям. Стрепенулася синичка — мерщій від лихого ворога.

Отак і боролася синичка щодня, щомиті за своє життя.

І нам зима здається довгою, а такому малому створіннячку, як пташка, мабуть, кожен день — наче місяць. А все-таки стрибала й співала весь час, хоч голосок уже був зовсім тонеенький. А зима ще дужче лютує, — ну, як таки так не може вона перемогти малесеньку пташку! І рипить, і скрегоче, і снігу накидає, мов з рукава, просто купами, а не сніжинками.

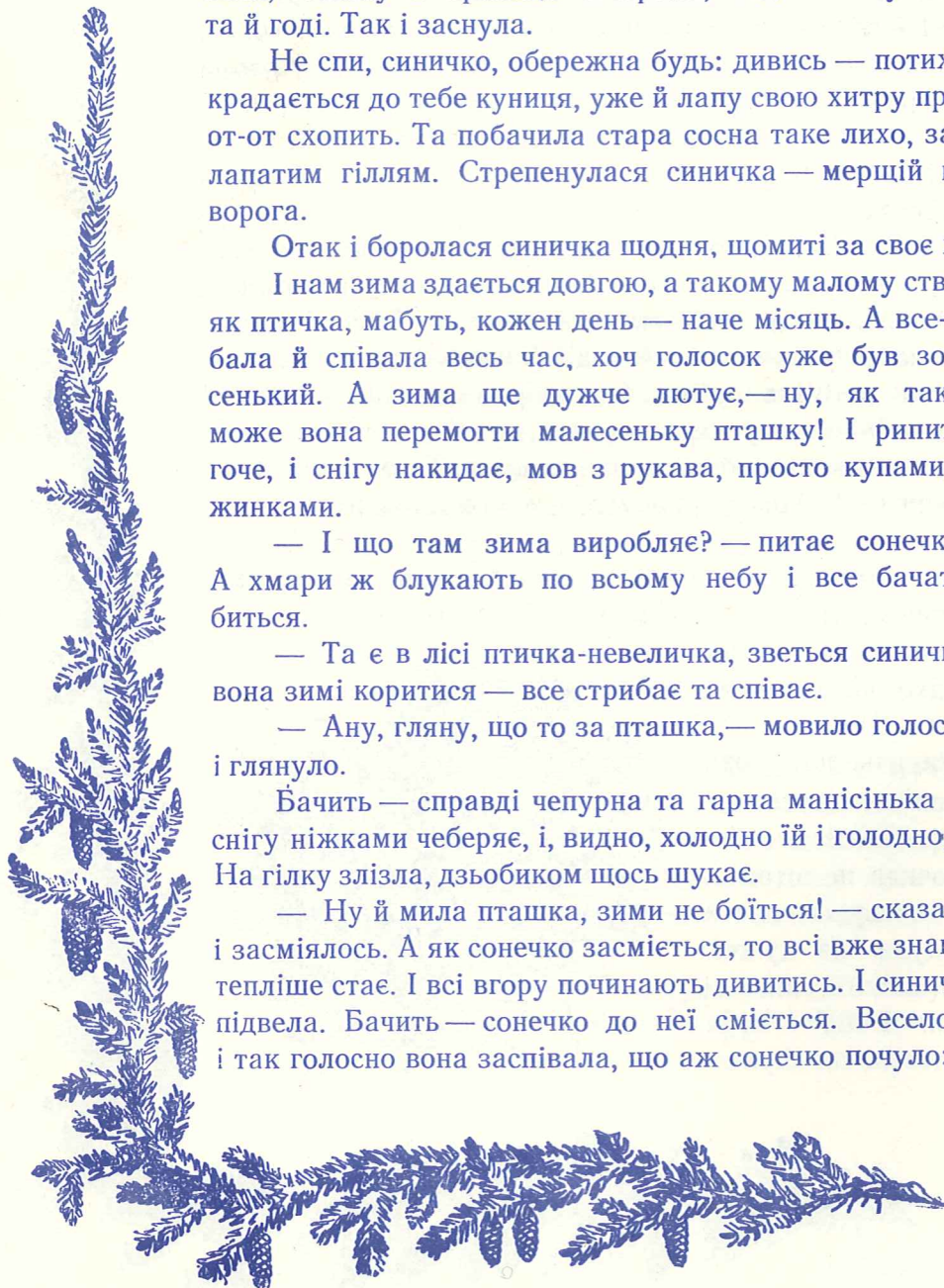
— І що там зима виробляє? — питає сонечко у хмар. А хмари ж блукають по всьому небу і все бачать, що робиться.

— Та є в лісі пташка-невеличка, зветься синичка, не хоче вона зимі коритися — все стрибає та співає.

— Ану, гляну, що то за пташка, — мовило голосно сонечко і глянуло.

Бачить — справді чепурна та гарна манісінька пташка по снігу ніжками чеберяє, і, видно, холодно їй і голодно, а стрибає. На гілку злізла, дзьобиком щось шукає.

— Ну й мила пташка, зими не боїться! — сказало сонечко і засміялось. А як сонечко засміється, то всі вже знають — враз тепліше стає. І всі вгору починають дивитись. І синичка голівку підвела. Бачить — сонечко до неї сміється. Весело їй стало, і так голосно вона заспівала, що аж сонечко почуло:

Зіні-зіні-зіні-зінь,
А вже сонце і теплінь!
Сонце, сонечко, світи,
Не ховайсь за хмари ти!..

Ну, звичайно, після такої пісеньки сонечко вже не могло заховатись, і навіть коли вже брів у ліс вечір, воно трохи затрималося, тому й день став трошки довший.

А в лісі говорили:

— Слухайте, як сьогодні весело співає птичка-синичка. Може, це зими кінець?

Другого дня сонечко ще раніше прокинулося, хотілось йому швидше знову на веселу пташку глянути. Тільки виглянуло — а синичка вже літає, і з нею ще багато синичок, та всі вони співають:

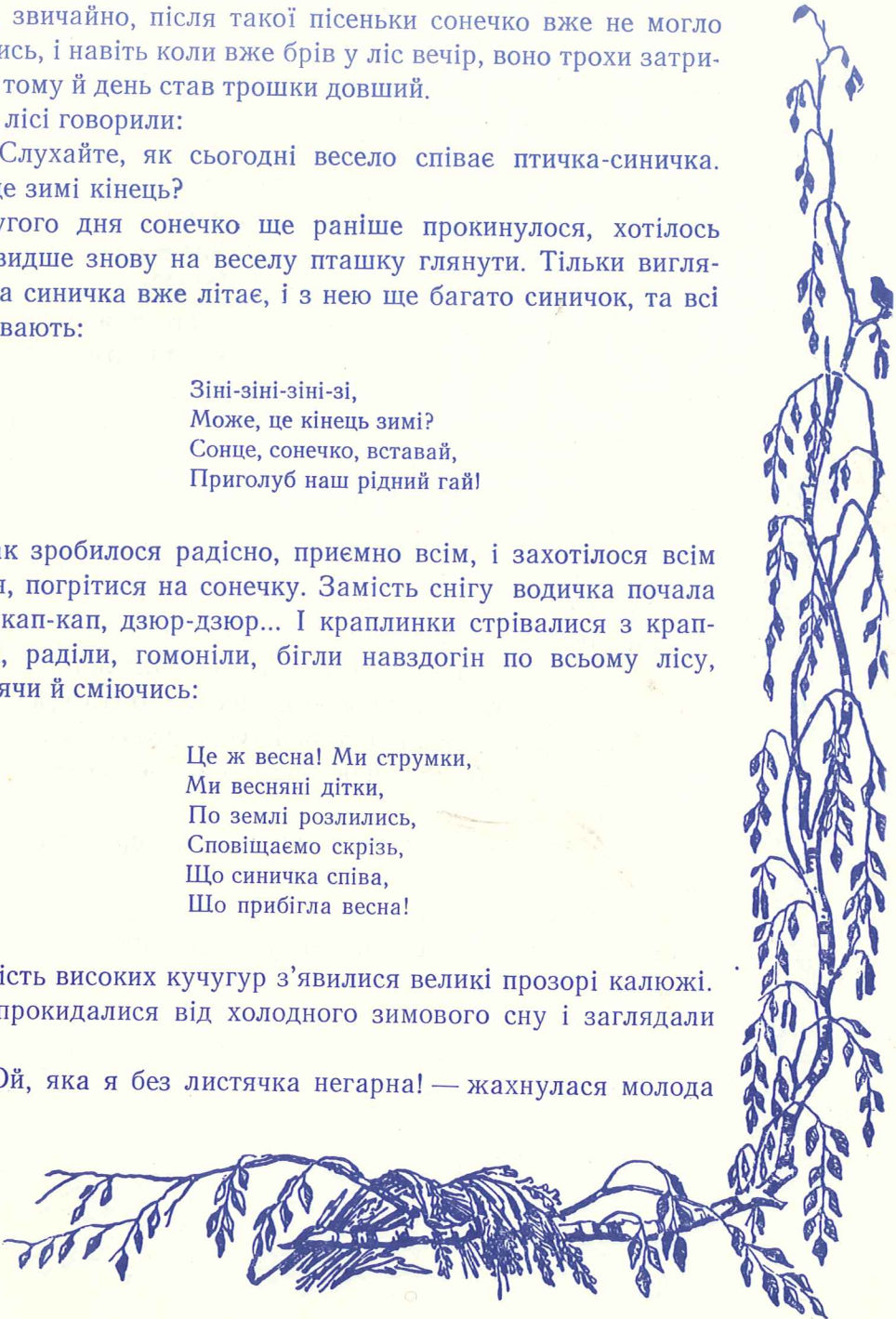
Зіні-зіні-зіні-зі,
Може, це кінець зими?
Сонце, сонечко, вставай,
Приголуб наш рідний гай!

І так зробилося радісно, приємно всім, і захотілося всім рухатися, погрітися на сонечку. Замість снігу водичка почала капати: кап-кап, дзюр-дзюр... І краплинки стрівалися з краплинками, раділи, гомоніли, бігли навздогін по всьому лісу, дзюркотячи й сміючись:

Це ж весна! Ми струмки,
Ми весняні дітки,
По землі розлились,
Сповіщаємо скрізь,
Що синичка співа,
Що прибігла весна!

Замість високих кучугур з'явилися великі прозорі калюжі. Дерева прокидалися від холодного зимового сну і заглядали в них.

— Ой, яка я без листячка негарна! — жахнулася молода

берізка.— Краще б я й не прокидалася! — Та вона чула, як все-
редині вже просякають весняні соки і на вітах наливаються
бруньки.

Піс снігу забігали весняні комашки, і навіть торішні мете-
лики прокинулися. Що ж було робити зимі?

І сонечко сяло, і струмки дзюрчали, і навіть вітри од рук
відбивалися — не хотіли вже сердито дуги, а почали грати
з деревами та струмками і самі стали теплі та лагідні. Махнула
зима рукою, зарипіла вночі востаннє та й подалася на північ.
І вже всі знали, що скоро прибіжить весна, і поспішали швидше
прибратись. Струмки вмивали землю, вона вкривалася зеленою
травцею, зацвітали перші квіти, набухали бруньки на деревах,
летіли додому пташки.

— Ти жива, маленька? — весело гелготали гуси.

— Ти не замерзла, крихітко? — курликали журавлі.— От
і ми вдома!

А коли у молодій берізці вже так розпустилися листки, що
на них могли вміститися крапельки роси і з них можна було
напитися,— прилетів і соловей.

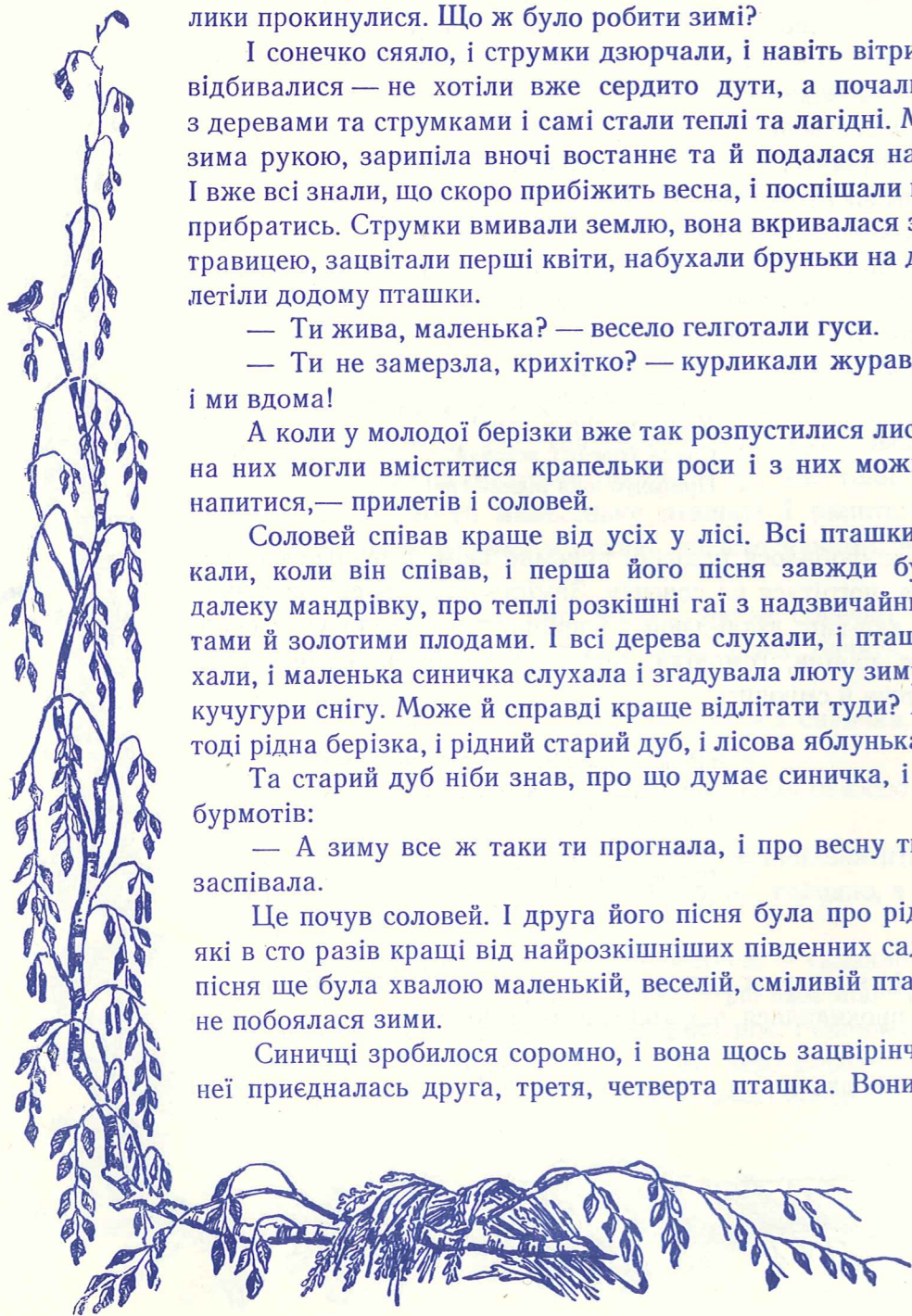
Соловей співав краще від усіх у лісі. Всі пташки замов-
кали, коли він співав, і перша його пісня завжди була про
далеку мандрівку, про теплі розкішні гаї з надзвичайними кві-
тами й золотими плодами. І всі дерева слухали, і пташки слу-
хали, і маленька синичка слухала і згадувала люту зиму, вітри,
кучугури снігу. Може й справді краще відлітати туди? А як же
тоді рідна берізка, і рідний старий дуб, і лісова яблунька?

Та старий дуб ніби знав, про що думає синичка, і лагідно
бурмотів:

— А зиму все ж таки ти прогнала, і про весну ти перша
заспівала.

Це почув соловей. І друга його пісня була про рідні ліси,
які в сто разів кращі від найрозкішніших південних садів. І ця
пісня ще була хвалою маленькій, веселій, сміливій пташці, що
не побоялася зими.

Синичці зробилося соромно, і вона щось зацвірінчала. До
неї приєдналась друга, третя, четверта пташка. Вони цвірін-

чали, що тепер весна, всім добре й радісно, і не треба думати про сніг і холод.

І тоді заспівали всі весняну радісну пісню.

Ліс увесь шумів, і струмки гомоніли. І хоч найкраще співав соловей, але в радісному лісовому хорі чути було і ніжний спів маленької синички.

Г. Чорнобицька

Листопад у саду

Хто кружляє листочком,
хто там у саду?
Вийду з хати нищечком,
стежку перейду.

Хтось майнув за грушею —
бачу я здалля —
І швиденько струшує
листячко з гілля.

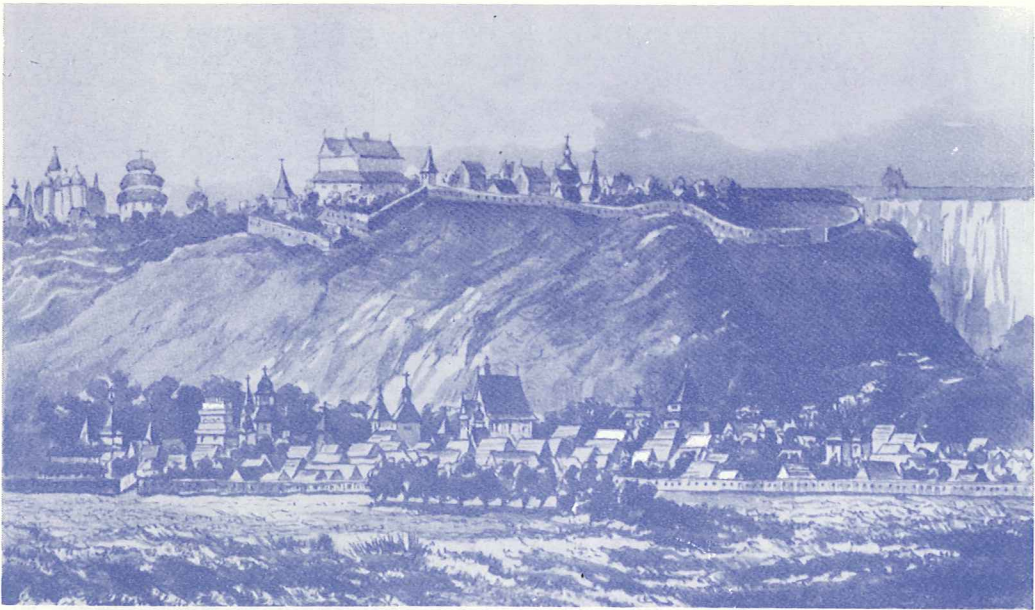
Грушка каже: “Лишенько!
Вітру — вітровій!”
Він шугнув за вишеньку
по траві сухій.

І тихенько, тихо він
стежечку мете,
Потім кинув вихорем
листя золоте.

Покружляло листячко
і лягло мерщій,
Де калин намистечко
червонить кущі.

І притих, не грається,
стежку не мете.
Вітер десь ховається
і не знати де.

Живопліт покручений
далі у саду.
Там він став засмучений,
грає на дуду.

Древній Київ

Київ за князя Ярослава Мудрого

Український князь Ярослав Мудрий, що княжив по Володимирі, дбав дуже про свою столицю Київ.

Було це вже велике місто, що мало більше ста тисяч мешканців. Із усіх сторін з'їздилися до Києва свої й чужі люди: чи то купити, чи продати щось, чи за іншою своєю власною або й державною справою: чи до суду, чи до уряду.

Жили в Києві українці з різних племен: поляни, деревляни, сіверяни, дуліби, тіверці, уличі. Були тут і чужі народи: греки, німці, італійці, чехи, угри.

У Києві було вісім торговиць, на яких безнастанно збирався народ. Церков і каплиць було аж чотириста!

Київ був тоді найбільшим містом на сході Європи. Називали його другим Царгородом.

Давній город, що стояв на горі, не міг уже помістити підчас небезпеки всіх мешканців. Ярослав розширив його втрое й наново укріпив.

Київ сьогодні

Довкола йшли високі вали, збудовані з каміння і з землі, з дерев'яними і мурованими вежами, з глибоким ровом, що через нього вели мости.

До города можна було увійти з трьох сторін через укріплені ворота.

Найславніші були Золоті Всрота з південного заходу. Вони були збудовані з каміння й цегли.

Долом був переїзд. Його замикали на ніч великими дверима з дубового дерева, обкованого залізом. На верху над воротами була церква, покрита золотом. Тому й назва: Золоті Ворота.

Серед валів, побіч Десятинної церкви, Ярослав поставив нову княжу палату й багато церков.

Найбільшу славу мала велика церква св. Софії, або Божої Мудрости, з десятьма банями, прикрашена різьбами, гарними образами та малюнками.

По чужих землях розійшлася слава про наш золотoverхий Київ. Заморські купці, королі й королевичі раді були завітати до Києва, поглянути на його красу, на багатство. Купці чужоземні продавали тут свій крам, купували в наших предків віск, хліб, мед, звірині шкіри, вивозили те в свої землі.

Звідти знов верталися з іншим крамом. За далеки ми морями, за Карпатськими горами, за темними лісами, далеко від нашого краю ширилася слава про нашу столицю.

А. ПАЩЕНКО. Гравюра на лінолеумі

ВИД НА ДНІПРО З ВОЛОДИМИРСЬКОЇ ГІРКИ

Степан ОЛІЙНИК

Малюнки В. ЄВДОКИМЕНКА

Наші мами

Пам'ятаймо, милі діти,
Пам'ятаймо завжди з вами,
Що для нас у всьому світі
Найдорожчі — наші мами!

Нам — маленьким і дорослим —
Все дають вони з любов'ю:
Ніжне серце, світлий розум,
Сили нашому здоров'ю.

Ми в житті усі сказали
Своє перше слово — ма-ма!
Скільки б ми не піростали,
А любов у них та ж сама.

Як ставали ми на ноги,
Перший крок наш був — до мами!
Радість маєм, чи тривогу —
Серце мами завжди з нами.

Де сини її та дочки —
Завжди там вона думками.
Пишем в клясі ми на дошці
Наше перше слово — мама!

Найдорожчі мамі діти.
Дітям мама їх — так само.
Треба вчитись і робити
Так, щоб радувати маму!

Пам'ятайте, діти, всюди
Вірну мамину науку.
У ясне життя і в люди
Мама вас веде за руку!

А як вивчитесь з літами,
Вдячні мамі за турботу,
І поїдете від мами
В інший край десь на роботу —
Хай усі запам'ятають:
І листи і телеграми
Шліть туди, де їх чекають,
Виглядають ваші мами!

Платон ВОРОНЬКО

Малюнки В. ЛИТВИНЕНКА

Г І С Т Ї

Сніг-сніжок
На долині.
Стіг-стіжок
В луговині.

У стіжку сховався заєць,
В нього хліба є окраець,
Картоплина,
Горобина,
Ще й зелена капустана.

І живе собі, як дома,
Безтурботний наш сірома,
Тут зайшов до нього кроль:
— Хоч погрітися дозволь.
— Дуже прошу гостя сісти
І погрітись і поїсти.

Кроль закінчив капустину,
Горобину,
Картоплину,
Навалився на окраєць.
І зітхнув гостинний заєць:
«От попався мені гість, —
Не говорить, лише їсть».

Сніг-сніжок
На долині.
Стіг-стіжок
В луговині.
У стіжку куняє заєць —
Не вечеряв сіроманець.

Наталя Забіла

ЖОВТЕНЬ

Подивись: на видноколі
Мов змінилися ліси.
Хто це їх у жовтий колір
Так барвисто покрасив?

Ось край річки жовті клени
І берези золоті.
Ялинки лише зелені
Залишились в самоті.

І пишаються дерева
Золотим своїм вбранням:
— Це якийсь маляр, напевно,
Догодити хоче нам.

А маляр цей — місяць жовтень,
У відерцях чарівних
Жовту фарбу перебавтав
І розбризкує по них.

Михайло СТЕЛЬМАХ

ЖУРАВЛИК І РУКАВИЦІ

До журавлика під стіг
Баранець з села прибіг.
Він приніс в своїй торбині
Для журавлика хлібину,
Трохи ярої пшениці
І червоні рукавиці.

Та не знає птиця,—
Нащо птиці рукавиці:
Чи на ноги їх надіти,
Чи на крила почепити,
Чи принести у хатину,
Де живе мала дитина.

„СОНЯШНИК”, ілюстрований місячник для дітей.

Редактор — Петро Волиняк

Передплата на рік: Канада — 3.00 дол., США — 3.50 дол. Австралія
й Англія — 20 шилінгів, інші країни — рівновартість 3.00 доларів.

Передплату і все листування слати на адресу:

**“NOWI DNI”, Box 452, Term. “A”
Toronto, Ont., Canada.**